

ringen genoemd moeten worden. Daar zijn natuurlijk in de eerste plaats de bijgevoegde eigennamen, waaronder zulke als P. J. M. Aalberse, C. J. K. van Aalst, (men ziet, ik kies mijn voorbeelden uit de allereerste blz.) en dan de overige verrijkingen. Het lijkt mij zeer juist gezien, dat vooral aan de technische wetenschappen — de moderne bij uitnemendheid — meer plaats is ingeruimd. Onder de nieuwe woorden beginnend met aa noteerde ik: aanboren onder druk, aangroeiingsboor, aanlooptransformator, aanloopsweerstand. Een ander modern artikel, dat in vorige edities ontbrak, is dat over aanplakbiljetten. En hetgeen vervallen moest om voor deze bijvoegingen plaats te maken, het kón m.i. ook alleszins veilig gemist. Om de beteekenis van woorden als aanbieden, aandacht, aandenken, aandrift, aangezicht en aanmatiging te leeren kennen, slaat men gewoonlijk geen encyclopaedie op. (Vooral het laatstgenoemde begrip leert men tegenwoordig waarlijk wel zonder eenig woordenboek kennen!)

Er is nog een groote verbetering. Waar noodig of gewenscht is bij de artikelen een litteratuur-opgaaf gevoegd. Wie dus niet genoeg heeft aan hetgeen hij hier vindt opgeteekend omtrent het onderwerp dat hem interesseert, weet waar hij verder zoeken moet. Op deze wijze werken die beide voortgangen in ons geestelijk-maatschappelijk leven: de gestadige verbetering van onze Encyclopaedie en de gestadige vermeerdering en vergrooing onzer openbare leeszaalen en bibliotheken elkaar in de hand. Dit acht ik van hooge waarde — ook al, omdat er wel geen openbare leeszaal denkbaar is zonder de nieuwste uitgaaf van ons hollandsche „Konversations-Lexicon”. Wil men zich dus van een of ander onderwerp grondig op de hoogte stellen, zoo gaat men naar de bibliotheek, zoekt eerst in de Encyclopaedie, vindt daar al het een en ander (algemeene noties, globale behandeling) en verder de opgave der boeken die men in de eerste plaats heeft te raadplegen. Deze

groote verbetering is zonder twijfel voornamelijk te danken aan het feit, dat de voortreffelijke hoofdredacteur Zondervan voor deze nieuwe editie wordt bijgestaan door tal van rubrieks-redacteuren. Het was onmogelijk dat één man de juiste litteratuur-opgave verschafte voor alle vakken. Dat kan alleen de vakman voor zijn vak. Wie beide edities, 3e en 4e, bezit, sla b.v. het woord animisme eens op, het verschil van behandeling, vooral wat volledigheid aangaat, zal hem dan treffen. Dat bij de litteratuur-opgave de nederlandsche boeken in de eerste plaats vermeld worden, spreekt alweer vanzelf. Doch de buitenlandsche zijn geenszins verwaarloosd. Ziehier intusschen een verrijking der encyclopaedie die bij volgende uitgaven aldoor uit te breiden, te herzien en te verbeteren valt. Ook de woorden „arbeid” en „arbeiders”, met hun vele samenstellingen, bieden gelegenheid te over om het nut der bijgevoegde litteratuur-lijstjes te waardeeren.

Het is waarlijk een genoegen in deze voortreffelijke nederlandsche uitgave te grasduinen. Bijna over alle „items” die ik opsloeg vond ik korte of langere, maar altijd zakelijke en afdoende inlichting. Slechts in één opzicht constateerde ik een te veel. Het wil mij voorkomen, dat een boek als dit louter informatie behoort te geven, louter zakelikheden, geen critiek. Deze opvatting schijnt trouwens door de meeste der rubrieks-redacteuren gedeeld te worden. Ook bij name uit de buitenlandsche litteratuur (ik vermeld b.v. Balzac en Baudelaire) vond ik geen andere critiek dan die blijkt uit zekere, misschien onvermijdelijke, kwalificatie. Alleen de nederlandsche letterkunde schijnt niet op deze wijze bewerkt te worden. Is Dr. J. A. N. Knuttel voor deze afdeling verantwoordelijk? Dan verwondert hij mij. Ik meende dat deze kunstenaar-geleerde niet in staat zou zijn iets neer te schrijven als dit over K. J. L. Alberdingk Thijm (Van Deyssel): „Tegen Van Deyssel's proza, vooral tegen stukken als „In de Zwemschool”